

ZEESCHELPEN ZOEKEN OP HET LAND (ALGARVE, PORTUGAL)

door

R.H. de Bruyne en H.J. Hoenselaar

Hoewel naar zeeschelpen vanzelfsprekend vooral langs de kust en in zee moet worden gezocht, zijn een enkele keer ook op het land schelpen te vinden. Zo kan bijvoorbeeld het zoeken op de plaatsen, waar materiaal uit oesterputten wordt gestort, leuke vondsten opleveren (met name in Bretagne, maar ook in ons 'eigen' Yerseke). Hetzelfde geldt voor akkers waar visserijafval ('puf') als meststof wordt gebruikt of uit zee opgezogen zand, dat wordt gebruikt bij de aanleg van wegen.

Onderstaand verhaal heeft betrekking op marien schelpmateriaal dat werd verzameld op een stukje haventerrein in de omgeving van Lagos (Algarve, Portugal).

In april 1987 ontdekte De Bruyne bij toeval, dat het zand op één plek van het jachthaventje bij Lagos mariene schelpen bevatte. In korte tijd konden hier vijftien soorten worden verzameld, evenals een monstertje zand voor verder onderzoek. Alle schelpen zagen er vers uit en waren schijnbaar levend op het land terechtgekomen. Naar de wijze waarop ze op het land terechtkwamen, kon echter alleen maar worden geraden.

Bij een volgend bezoek aan het terrein in september 1988 werd het raadsel opgelost. Het bleek, dat Portugese wiertvisseren het terrein tijdelijk gebruikten om grote balen (rood-)wier te drogen, waarbij de op het wier levende molluskensoorten in het zand terechtkwamen. Voorzichtig zoekend aan de rand van de wierplakaten, om de vissers niet kwaad te maken, bleek het mogelijk in korte tijd een zeer grote hoeveelheid prachtig vers, gedeeltelijk nog levend materiaal te verzamelen.

In april 1989 bezocht Hoenselaar dezelfde plek. Er was toen geen spoor van wier meer te bekennen. Wat achtergebleven was, waren de schelpjes in enorme hoeveelheden. De plekken Gibbula en Jujubinus tekenden zich rood af tegen het duinzand en overall tussen de schaarse grasbegroeiing lagen schelpen. Alleen de kleur van de schelpen was, in de zes maanden die tussen de beide bezoeken lagen, iets teruggelopen.

Na het grondig uitzoeken van het verzamelde materiaal, is de onderstaande soortenlijst ontstaan. Deze geeft een aardig beeld van de soorten die op wier langs de kust in de omgeving van Lagos voorkomen. Echt bijzondere of 'zeldzame' soorten kwamen weinig in het materiaal voor, vermoedelijk doordat het wier afkomstig is uit betrekkelijk ondiep water. Het schitterende uiterlijk en de grote hoeveelheid van soorten als Calliostoma zizyphinum, Calliostoma laugierii, Jujubinus ruscurianus, Jujubinus exasperatus, Gibbula cineraria strigosus, Rissoa violacea en minder alledaagse soorten als Calliostoma conulum, Chauvetia candidissima en Chauvetia crassior, maken een 'excursie op het land in de Algarve' echter zeker de moeite waard.

Omdat ons geen goede afbeelding bekend is van de soort *Chauvetia crassior* (Odhnér, 1933), is een poging gedaan in deze behoefte te voorzien met bijgaande afbeelding van een exemplaar uit het betreffende materiaal.

Chauvetia crassior (Odhnér, 1933)

Lagos jachthaven, uit gedroogd wier, mei 1989, coll. Hoenselaar.

Lijst van soorten aangetroffen op het haventerreintje van Lagos:

De betekenis van de gebruikte afkortingen is als volgt:

W: levend aangetroffen tussen het wier.

M: niet levend op het wier, mogelijk meegekomen met bodenmateriaal.

+: weinig gevonden (ca. 1-25 exx.).

++: algemeen (ongeveer tussen 25 en 100 exx.).

+++: zeer algemeen (vele honderden exx.).

<i>Calliostoma conulum</i> (Linné, 1758)	- (W+)
<i>Calliostoma laugier</i> (Payraudeau, 1826)	- (W++)
<i>Calliostoma zizyphinum</i> (Linné, 1758) -diverse vormen-	- (W++)
<i>Jujubinus exasperatus</i> (Pennant, 1777)	- (W++)
<i>Jujubinus ruscurianus</i> (Weinkauff, 1868)	- (W+++)
<i>Gibbula cineraria strigosus</i> (Gmelin, 1791)	- (W+++)
<i>Tricolia pullus</i> (Linné, 1758)	- (W+++)
<i>Tricolia</i> cf. <i>tenuis</i> (Michaud, 1829)	- (W++)
<i>Astraea rugosa</i> (Linné, 1767)	- (W++)
<i>Skeneopsis planorbis</i> (O. Fabricius, 1780)	- (W+)
<i>Rissoa violacea</i> Desmarest, 1814	- (W+++)
<i>Rissoa guerini</i> (Recluz, 1843)	- (W++)
<i>Rissoa parva</i> (Da Costa, 1778)	- (W++)
<i>Rissoa inconspicua</i> (Alder, 1844)	- (W+)
<i>Alvania semistriata</i> (Montagu, 1808)	- (W+)
<i>Alvania cimex</i> (Linné, 1758)	- (M+)
<i>Alvania cancellata</i> (Da Costa, 1778)	- (M+)
<i>Alvania punctura</i> (Montagu, 1803)	- (M+)
<i>Manzonella crassa</i> (Kammacher, 1798)	- (M+)
<i>Caecum trachea</i> (Montagu, 1803)	- (M+)
<i>Cerithiopsis pulchellum</i> Jeffreys, 1858	- (W+)

<u>Marshallora</u> <u>adversa</u> (Montagu, 1803)	- (W+)
<u>Cheirodonta</u> <u>pallascens</u> (Jeffreys, 1867)	- (W+)
<u>Similiphora</u> <u>similior</u> (Bouchet & Guill., 1978)	- (W++)
<u>Bittium</u> <u>spec.</u>	- (M+)
<u>Turritella</u> <u>triplicata</u> (Brocchi, 1814)	- (M+)
<u>Mitrella</u> <u>bruggeni</u> v.Aartsen et.al., 1985	- (W+)
<u>Mitrella</u> <u>broderippi</u> (G.B. Sowerby, 1844)	- (W+)
<u>Mitrella</u> <u>minor</u> (Scacchi, 1836)	- (M+)
<u>Mitrella</u> <u>scripta</u> (Linné, 1758)	- (M+)
<u>Melanella</u> <u>bosci</u> (Payraudeau, 1826)	- (M+)
<u>Chauvetia</u> <u>vulpecula</u> (Monterosato, 1874)	- (W+)
<u>Chauvetia</u> <u>minima</u> (Montagu, 1803)	- (W++)
<u>Chauvetia</u> <u>pellisphocae</u> (Reeve, 1844)	- (W+)
<u>Chauvetia</u> <u>crassior</u> (Odhner, 1933)	- (M+)
<u>Chauvetia</u> <u>candidissima</u> (Philippi, 1836)	- (M+)
<u>Ocenebrina</u> <u>aciculata</u> (Lamarck, 1822)	- (W++)
<u>Trophonopsis</u> <u>muricatus</u> (Montagu, 1803)	- (M+)
<u>Fusinus</u> <u>pulchellus</u> (Philippi, 1844)	- (M+)
<u>Buccinulum</u> <u>corneum</u> (Linné, 1758)	- (W+)
<u>Nassarius</u> <u>incrassatus</u> (Ström, 1768)	- (W++)
<u>Nassarius</u> <u>pfeifferi</u> (Philippi, 1844)	- (M++)
<u>Opalia</u> <u>crenata</u> (Linné, 1758)	- (M+)
<u>Gibberula</u> <u>epigrus</u> (Reeve, 1865)	- (M+)
<u>Gibberula</u> <u>miliaria</u> (Linné, 1758)	- (W+)
<u>Gibberula</u> <u>caelata</u> (Monterosato, 1877)	- (W+) ?
<u>Raphitoma</u> <u>linearis</u> (Montagu, 1803)	- (M+)
<u>Raphitoma</u> <u>purpurea</u> (Montagu, 1808)	- (M+)
<u>Raphitoma</u> <u>cf. nivea</u> (Monterosato, 1873)	- (M+)
<u>Raphitoma</u> <u>leufroyi</u> (Michaud, 1828)	- (M+)
<u>Bellaspira</u> <u>septangularis</u> (Montagu, 1803)	- (W+)
<u>Bela</u> <u>spec.</u>	- (W+)
<u>Mangelia</u> <u>coarctata</u> (Forbes, 1840)	- (M+)
<u>Mangelia</u> <u>stossisiana</u> (Brusina, 1869)	- (W+)
<u>Mangelia</u> <u>cf. vauquelini</u> (Payraudeau, 1826)	- (W+)
<u>Chrysallida</u> <u>spiralis</u> (Montagu, 1803)	- (W+)
<u>Nucula</u> <u>nucleus</u> (Linné, 1758)	- (M+)
<u>Nucula</u> <u>turgida</u> (Leckenby & Marshall, 1875)	- (M+)
<u>Striarca</u> <u>lactea</u> (Linné, 1758)	- (M+)
<u>Aequipecten</u> <u>opercularis</u> (Linné, 1758) -juv.-	- (W+)
<u>Flexopecten</u> <u>flexuosus</u> (Poli, 1795) -juv.-	- (W+)
<u>Parvicardium</u> <u>papillosum</u> (Poli, 1795)	- (M+)
<u>Gouldia</u> <u>minima</u> (Montagu, 1803)	- (M+)
<u>Pitar</u> <u>rudis</u> (Poli, 1795)	- (M+)
<u>Cardita</u> <u>calyculata</u> (Linné, 1758)	- (M+)